
Ob sedemdeseti obletnici revije Galeb

V šolskem letu 1954/55 so učenci slovenskih osnovnih in nižjih srednjih šol v Trstu in Gorici prvič dobili v roke mladinsko revijo *Galeb*. *Galeba* so bili zelo veseli prav vsi: mladi bralci, njihovi starši in tudi učitelji, saj so bile v tistem času podobne revije v slovenskem jeziku zelo redke.

Prva urednica, ki so ji rekli tudi *Galebova* mati, je bila učiteljica, novinarka in pisateljica Mara Samsa. "*Galeb je torej morska ptica, ki se v ponosnem letu dvigne z domačega obrežja, preleti širno morsko prostranstvo in se utrujena vrača nazaj. Za nas pa, ki smo ob morju doma in ki ga ljubimo, tako, kot ljubimo bore in Kras, je galeb tudi pravljica prisposoda te naše obrobne slovenske zemlje, ki je naša domovina,*" je zapisala v prvi številki *Galeba*.

Na njenem mestu so se v naslednjih desetletjih zvrstili še Milan Jereb, Ivan Grbec, Albin Bubnič, Lojze Abram, Majda Železnik in Alina Carli, trenutno pa uredniško taktirko vihtita Maša Ogrizek in Ivan Mitrevski.

Kako si v reviji razdelita delo?

Maša: Jaz sem primarno zadolžena za izbor besedil in komunikacijo z literati, Ivan pa za likovno podobo in delo z ilustratorji in striparji. Vedno pa predebatirava celoto, skupaj iščeva rdečo nit posamezne številke ipd.

Ivan: Urednikovanje je krasno delo, a občasno vendarle pride tudi do trenj in kratkih stikov – kakšnega avtorja je treba bolj "trdo prijati". In včasih sem jaz "ta grd", včasih pa Maša. Zelo pomembno je, da se pri tem podpirava. Pa zaupanje in vzajemno spoštovanje sta tudi pomembna. Tako med nama kot urednikoma, pa tudi med nama in avtorji.

Na kaj sta pozorna pri izbiri besedil, ilustracij, stripov ipd., ki jih zatem objavita v *Galebu*?

Maša: Ne le avtorji, tudi uredniki imamo svojo poetiko. To se mi zdi točnejši izraz kot okus. Z Ivanom nama je skupno, da pri avtorjih ceniva domiselnost, igrivost, svežino. Sodelujeva tako z uveljavljenimi avtorji in avtoricami kot s tistimi, ki so šele na začetku poti. Paziva tudi, da gre za širok razpon besedil – od jezikovno preprostejših za bralce začetnike do slogovnih mojstrov in, saj je revija namenjena šolarjem od prvega do petega razreda.

Ivan: Pozoren sem, da avtorji in avtorice z ilustracijo pripovedujejo. Zelo sem vesel, ko se mi oglasio avtorji na začetku svoje kariere, vesel sem zamejskih ustvarjalcev. Trudim se, da je revija že na prvi pogled drugačna od ostalih otroških revij, denimo *Cicibana*, da je v njej drug nabor avtorjev.

Naslovnici prve številke revije *Galeb* (oktober 1954) in prve številke tekočega šolskega leta (september 2024)

Danes imajo otroške revije veliko konkurenco v primerjavi z letom 1954, saj so otroci izpostavljeni neprimerno večjemu številu dražljajev (vsebin) iz okolja (televizija, tablice, pametni telefoni ...). Lahko sploh revija konkurira tem vsebinam?

Ivan: Rad bi, da bralci z revijo rastejo. Mislim, da je prava pot, da se dotikajo stvari, jih trgajo, režejo ... Pri odraščanju je zelo pomemben dotik, zato je v *Galebu* tako velik del namenjen ustvarjalnim nalogam, tako jezikovnim kot likovnim.

Maša: Ja, najin slogan je, da je v digitalnem svetu subverzivno biti analogen. Ne le likovno izražanje, ampak tudi jezikovno je zelo pomembno za otroke, za vse nas. Lahko bi ga primerjala s telovadbo oziroma gibanjem. Tudi v izražanju je treba biti gibek – včasih narediti kakšen besedni premet ali prevajalnik, a biti obenem občutljiv za nianse jezika. Bolj obvladamo jezik, lažje se izražamo in izrazimo. Obenem pa nas različne zgodbe naučijo gledati na stvari z različnih zornih kotov.

Kaj bi še izpostavila, da odlikuje *Galeba*?

Maša: Trudiva se, da revija nagovarja sodobne otroke oziroma mladostnike, da se lahko poistovetijo z obravnavanimi temami. Zato je precejšen del vsebin umeščen v urbano okolje. Ker revija *Galeb* izhaja v Trstu in je primarno namenjena zamejskim šolarjem, je v njej tudi veliko vsebin, ki so povezane s tem prostorom, bodisi na jezikovnem ali likovnem področju. Na otrokom primeren način vključuje tudi zahtevnejše teme, kot so izguba bližnjih, ločitev, revščina, naravne katastrofe, vojne ipd.

Ivan: Približno četrtnina *Galeba* je namenjena stripom, četrtnina nalogam, četrtnina pesmim in ugankam, četrtnina pa zgodbam. Zagotovo smo najbolj striparska otroška revija pri nas! *Galeb* je na nek način od samega začetka povezan s stripom, saj je bil eden od njegovih ustanoviteljev Milko Bambič, avtor stripa zamorček *Bu-Ci-Bu*, ki velja za prvi slovenski strip.¹

Maša: Z Ivanom se trudiva, da revija postane kreativna baza za stripovske ustvarjalce za otroke, tako za striparke in striparje kot scenariste. Uredniško vodenje, predvsem pa možnost redne, mesečne objave mlajšim avtoricam in avtorjem pomaga, da pridobijo potrebno kondicijo. Strip je – kot ustvarjanje nasploh – tek na dolge proge.

■ PRIPRAVILA PETRA MEZINEC

1 Objavljen je bil leta 1927 v časopisu *Nas glas: glasilo udruženja slovenskih srednješolcev v Italiji*. (op. ur.)